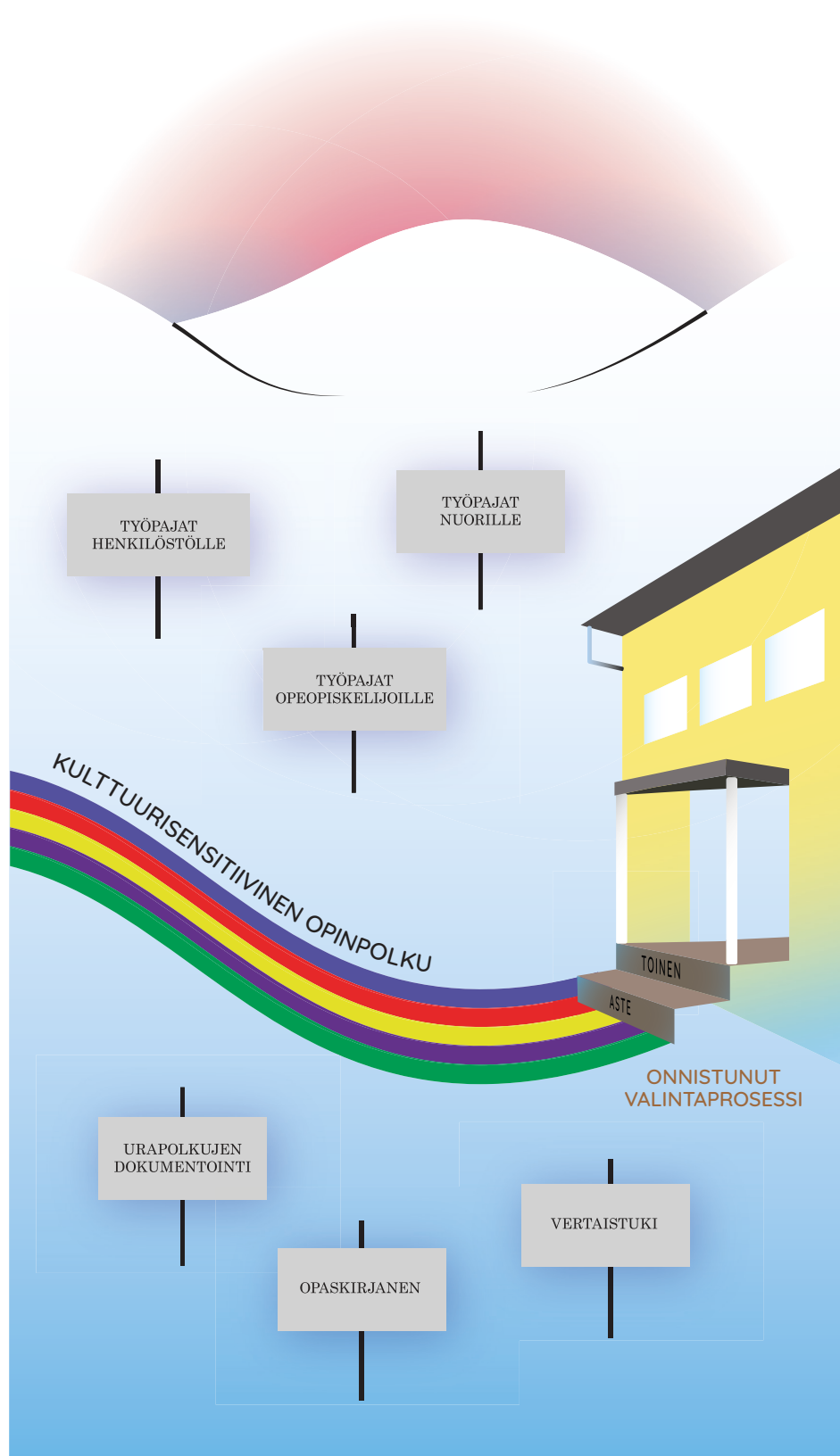

Minna Körkkö, Merja Paksuniemi & Pigga Keskitalo

Kulttuursensitiivlažvuõtt škooulkontekša - tue'jjummuš - ehdtoõzz raajjmõ'sše

ISBN 978-952-337-198-9

Lappi Universite'tt,
Šoddeemtiõđ tiõđkå'dd
Ruå'vnjargg 2020
Infograafi: Terese Bast

Alggân

Tän liistže lij norrum *Kulttuurintensiivlaž mättpää'lljes Lappist* (KOP) – ha'ŋkķõõzz äi'ğğen plaanum vue'kķid da tõi vuâđain rajjum vuä'ppõõzz. Ha'ŋkķõs čõõđte Lappi universite'tt šõddee'mteâđai tiõđkåå'ddest (2018-2019) da tõi't tuåimmje Partow Izadi, Pigga Keskitalo, Minna Körkkö da Merja Paksuniemi. Ha'ŋkķõs kõskkõõđi pââibužškooulâkksai jånnmasi'rddi- da sää'mmškooulnei'kķi škoulserddmõõžži soojlõsvuõ'tte. Spä'ssbõõššâp ha'ŋkķõõzz teäggteejen tuåimmjam Euroop Sosiaal- teä'ğğtõõzz, Tâ'vv- Vuâđđmäädd ELY- kõõskõõzz da Lappi universite'tt de ha'ŋkķõ'sse vuässõõttâm oummid da õhttsažtuâjjnii'kķid.

Ruä'vnjaargâst 7.11.2019

Minna Körkkö, Merja Paksuniemi da Pigga Keskitalo

Kulttuursensitiivlažvuõtt škoolid

Merja Paksuniemi

U'čtee'lškooultõs – Teâđ da tääidai raajjmõš

- U'čtee'lškooultõõzzâst uvddum teoreettlaž teâtt, kââtt râvvad kulttuurla teâđlažvuõđ. Tuâjid õhtttâttmõš ä'sškii'rjid, mä'htt vuâddmätt'tõõzz mätt'templaan vuâđđ de tuâjaid õhttuum laajjšeâttummša päärnai vuõiggâdvuõđin da õõlgtõõzzin de ooumažvuõiggâdvuõđin. Inklusiivlaž mätt'tõs lij âlddsen õhttvuõđâst kõjjlaid tee'mid, kook ta'rjee vuei'tlvažvuõđid veeidâ'stied u'čtee'l fi'tjõõzz da teâđlažvuõđ "ko'lljõ'sse".
- Kulttuursensitiivlažvuõ'tte sii'skâ'ttmõš jee'res mättaunnsi didaktiikk da pedagogõ'sse.
- Ta'rjjeed u'čtee'len mätt'tõõttjid vuei'tlvažvuõtt harjttõõllâd kulttuursensitiivlažvuõđ ohjõttummätt'temharjttõõzzin.

Mätt'temtuâjj – Teâđ da tääidai õhttummuš

- Vuâmmšed da arvsted jee'res kulttuurtuâggaid.
- Pedagooglaž siiskâž da me'tod, kook vuei'tlvâ'steinklusiivlažvuõđ.
- Klaas- lõõnj riâššmõõžž, kook vuâmmše oummi da ä'rtlijee'resnallšemvuõđ.
- Õhttsažtuâjj škoolnii'kķi peâmmjivui'm škoulee'jji poodd, štõ juõ'kķka škoolnee'kķ taarb da jällmõõžž sâ'ddevuâmmšum.

Škooul – Kulttuursensitiivlažvuõđ lââ'zztummuš veiddsab kontekste

- Tue'jjeed tuâimid täâ'ss- ärvsažvuõđteâuddjummša.
- Sme'llkâ'tted seännamtoobdâlpirrsa.
- U'vdde.taarbšeei staan škoolnee'kķ ânn'jõ'žže škouljeä'llmõ'sše de pue'ttiäâ'ji škouulpälkksa jee'resnallšem mentorâ'stemvie'kķin.

Kulttuursensitiivlažvuõtt sää'mmätt'tõ'sse

Pigga Keskitalo

Kulttuursensitiivlaž sää'mmmätt'tummuš:

- Vä'ldded aiccân määngnallšemškooulnei'kkid.
- Škooulnee'kk vuäžža vuei'tlvažvuõđ vaikkted mättjum kiõllses da kulttuures vuâddeen.
- Vuu'di pääiklažkulttuur vuâmmšâ'ttedmätt'tõõzzâst.
- Puk Lää'ddjânnam sää'mvuu'd škoulnee'kk vuäžža vuei'tlvažvuõđ kiddyõttâd dommvuu'dees škoul pedagoglai riâšsmõõžžipäi'k.
- U'vdded vuõkksõs vuä'ppõõzzid da siâšsmõõžžid tõ'st, mä'htt škoul vuäi't seeilted da raaveed sää'mkiõl da kulttuur de seämma ääi'j staanad määngnallšem škoulnei'kki identitee'ttid.
- Lij ceâlai škoultuâjj.

Mentorâ'stem miârkkteeisažvuõtt škooulerddmõõžžin

Minna Kõrkkö

Mentorâ'stem miârkktoš škooulerddmõõžžin:

- Lââ'zzted vuârrvaikktõõzz jee'res jällmõõžžin pue'tti mätt'tõõdjikõõskast.
- Ouddlâ'stted tää'ssverddsažvuõđ da kulttuuri kõskksai fi'ttjõõzziooudâsviikkmoš.
- Vuei'tlvâ'stted vuei'nnlõõttâm da kuullmõõššânpuätmõš.
- Uu'ceed se'rdded vuei'tlven õhtteeijie'ddid.
- Tuämmad se'rdded õhtteei põõlid da raajjâd staanamvuõđkaamid
- Čõõntâ'tted jee'res vue'sspeä'l prosessa, käätt staan jiõččohjeemvuõđ da ooumžen šõddmest.

KULTTUURISENSITIIVINEN OPINPOLKU -TOIMENPIDE-EHDOTUKSIA TOTEUTUKSEEN

KULTTUURISENSITIIVISYYTTÄ KOULUUN

▶ **OPETTAJANKOULUTUS - TIEDON
JA TAITOJEN RAKENTAMINEN**

▶ **OPETUSTYÖ - TIEDON JA
TAITOJEN YHDISTÄMINEN**

▶ **KOULU - KULTTUURISENSITIIVISYYDEN
LISÄÄMINEN LAAJEMPAAN
KONTEKSTIIN**

KULTTUURISENSITIIVISYYTTÄ SAAMELAISOPETUKSEEN

▶ **KULTTUURISENSITIIVINEN
SAAMELAISOPETUS**

MENTOROINNIN MERKITYKSELLISYYS KOULUSIIRTYMISSÄ

▶ **MENTOROINNIN MERKITYS
KOULUSIIRTYMISSÄ**